

5. Lippu- ja maksujärjestelmän kuvaus

5.1. Liikenteenharjoittajan toteuttama lippu- ja maksujärjestelmä

Lippu- ja maksujärjestelmän toteuttaa liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho. Järjestelmä on käytössä tarjouspyynnössä kuvatusti koko sopimuskauden ajan.

Liikenteenharjoittajan toteuttama lippujärjestelmä perustuu kilometritaksaan.

Myyntipisteet

Liikenteenharjoittajan tulee myydä kertalippuja sekä jäljempänä lueteltujen kuntakohtaisten lippujen lisälatauksia autoissaan. Käyttöoikeussopimuksen liitteessä 4 luetellaan sopimuksen eri reiteillä hyväksyttävät kuntakohtaiset liput.

Kuntakohtaisten lippujen uusiasiakasmyynti ja matkakorttien vaihto tapahtuu asiakaspalvelupisteissä, joiden kanssa lippua subventoivalla kunnalla on palvelusopimus.

Yhteensopivuusvaatimukset

Liikenteenharjoittajan toteuttaman lippu- ja maksujärjestelmän tulee pystyä käsittelemään jäljempänä lueteltuja kuntakohtaisia lippuja (lukemaan matkakortteja) sekä tulostamaan asiakkaalle kuitti kertalipuista ja kuntakohtaisten lippujen lisälatauksista tai mahdollisen arvolipun tai ennakkoon ostetun kertalipun käytöstä sekä kertalipun myynnin yhteydessä myös mahdollinen vaihtolippu. Linjalla 962 (Kerava-Hyrylä-Riihikallio-Aviapolis-Jumbo) myytävien kertalippujen ja käyttöoikeussopimusmallilla kilpailutettavilla linjoilla 632, 635, 637A/K, 638/K, 933/963, 941/965 sekä Tuusulan kilpailuttamilla linjoilla 62, 63, 64, 67 ja 974 myytävien kertalippujen edellytetään kelpaavan ristiin vaihdollisina. Liikenteenharjoittajien edellytetään solmivan keskenään tätä koskevan vaihto-oikeus- ja clearing-sopimuksen.

Lippu- ja maksujärjestelmä ja sen vaatimukset on kuvattu tarkemmin seuraavissa alaliitteissä:

Liite 5.1. Lipputuotteet, asiakashinnat ja liikenteenharjoittajalle maksettava lipputulokorvaus liikenteenharjoittajan toteuttamassa lippu- ja maksujärjestelmässä

Liite 5.2. Rahastuslaitevaatimukset liikenteenharjoittajan toteuttamassa lippu- ja maksujärjestelmässä

Liite 5.1. Lipputuotteet, asiakashinnat ja liikenteenharjoittajalle maksettava lipputulokorvaus liikenteenharjoittajan toteuttamassa lippu- ja maksujärjestelmässä

Kertaliput (maaliskuun 2016 hinnat)

Kertalippujen hinnat		
kilometrit enintään	aikuinen euroa / henkilö	lapsi 4-11 v euroa / henkilö
6	3,30	1,70
9	3,60	1,80
12	3,90	2,00
16	4,70	2,40
20	5,50	2,80
25	6,10	3,10
30	6,80	3,40
35	7,40	3,70
40	8,20	4,10
45	9,30	4,70
50	10,10	5,10
60	11,80	5,90
70	13,70	6,90
80	15,50	7,80
90	17,30	8,70
100	18,70	9,40
110	20,40	10,20
120	22,00	11,00
130	23,50	11,80
140	25,20	12,60
150	26,30	13,20
160	27,80	13,90
170	29,20	14,60
180	31,10	15,60
190	32,70	16,40
200	34,50	17,30
220	37,20	18,60
240	40,30	20,20
260	43,60	21,80
280	46,60	23,30
300	49,90	25,00
325	53,00	26,50
350	56,20	28,10
375	59,30	29,70
400	62,40	31,20
450	69,00	34,50
500	75,30	37,70
550	81,60	40,80
600	88,20	44,10
650	94,40	47,20

700	100,90	50,50
750	107,30	53,70
800	113,60	56,80
850	120,10	60,10
900	126,30	63,20
950	132,90	66,50
1000	139,30	69,70

Kuntakohtaiset matkaliput

Uudenmaan ELY-keskuksen alueella ovat käytössä seuraavat kuntakohtaiset seutu-, kaupunki- ja työmatkaliput tarjouspyynnön mukaisessa liikenteessä. Taulukossa on mainittu tarjouspyynnön mukaisessa liikenteessä kelpaavien lippujen asiakashinnat 1.1.2016 sekä lippujen toteumat vuodelta 2013.

Koskevat sopimuksen mukaisten kuntien alueella ajettavaa liikennettä kunnittain.

Lipputuote	Subventoiva kunta	Asiakashinta 1.1.2014	Myynti kpl v.2013	Matkat kpl v.2013	Asiakastulot (44 mtk lipuilla käyttö) yht. €	Subventio		Subventio		Huom.
						€	%	(€/lippu)	(€/matka)	
Forssan seutulippu	Forssa	61,00	175	4009	10675,00	3998,00	27,25	22,85	0,80	
Forssan seutulippu	Humppila	61,00	66	5005	4026,00	4309,00	51,70	65,29	2,01	
Forssan seutulippu	Jokioinen	61,00	179	2142	10919,00	2958,00	21,32	16,53	0,63	
Forssan seutulippu	Tammela	61,00	92	4713	5612,00	-111,00	-2,02	-1,21	-0,05	
Forssan seutulippu	Ypäjä	61,00	1	2113	61,00	4,00	6,15	4,00	0,27	
Hyvinkää-Helsinki-työmatkalippu 44 mtk/60 pv	HSL	182,50	161	6482	29266,58	16342,42	35,83	101,51	2,52	
Hyvinkää-Helsinki-työmatkalippu 44 mtk/60 pv	Hyvinkää	182,50	1683	69843	305935,74	185489,26	37,75	110,21	2,66	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Askola	70,00	384	13457	26880,00	16133,77	37,51	42,02	1,20	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Loviisa	75,00	1202	38315	90150,00	95542,78	51,45	79,49	2,49	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Myrskylä	75,00	60	1863	4500,00	3975,07	46,90	66,25	2,13	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Mäntsälä	74,00	6	120	444,00	74,25	14,33	12,38	0,62	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Pornainen	78,00	72	3256	5616,00	6908,22	55,16	95,95	2,12	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Porvoo	70,00	888	32744	62160,00	62999,62	50,34	70,95	1,92	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Pukkila	75,00	47	1388	3525,00	2309,46	39,58	49,14	1,66	
Itä-Uudenmaan seutulippu	Sipoo	70,00	341	11811	23870,00	24758,74	50,91	72,61	2,10	
Järvenpää-Helsinki-työmatkalippu 44 mtk/60 pv	HSL	km-taksa 30 %	18	678	2475,20	1060,80	30,00	58,93	1,56	subventio 30 %
Järvenpää-Helsinki-työmatkalippu 44 mtk/60 pv	Järvenpää	km-taksa 30 %	313	13000	42753,20	18322,80	30,00	58,54	1,41	subventio 30 %
Järvenpään kaupunkilippu	Järvenpää	35,00	1790	46443	62650,00	53198,00	45,92	29,72	1,15	
Järvenpään liityntälippu	HSL	10,00	0	0	0,00	0,00		0,00		ei myyntiä/matkustusta
Järvenpään liityntälippu	Järvenpää	10,00	1078	23075	10780,00	40906,98	79,14	37,95	1,77	
Järvenpää-Tuusula-lippu	HSL	45,00	25	459	1100,00	197,75	15,24	7,91	0,43	
Järvenpää-Tuusula-lippu	Järvenpää	45,00	1128	31306	49632,00	36682,00	42,50	32,52	1,17	
Järvenpää-Tuusula-lippu	Tuusula	45,00	1845	53214	81180,00	65197,00	44,54	35,34	1,23	
Keski-Uudenmaan seutulippu	Hyvinkää	63,00	654	21376	41202,00	42488,00	50,77	64,97	1,99	
Keski-Uudenmaan seutulippu	Järvenpää	63,00	183	5872	11529,00	11091,00	49,03	60,61	1,89	
Keski-Uudenmaan seutulippu	Mäntsälä	63,00	697	20154	43911,00	37306,00	45,93	53,52	1,85	
Keski-Uudenmaan seutulippu	Nurmijärvi	63,00	2348	75204	147924,00	103489,00	41,16	44,08	1,38	
Keski-Uudenmaan seutulippu	Pornainen	63,00	61	1679	3843,00	2650,00	40,81	43,44	1,58	
Keski-Uudenmaan seutulippu	Sipoo	63,00	23	571	1449,00	609,00	29,59	26,48	1,07	

Keski-Uudenmaan seutulippu	Tuusula	63,00	298	9899	18774,00	19769,00	51,29	66,34	2,00	
Lahden seutulippu	Asikkala	82,00	1005	35324	82410,00	53075,20	39,17	52,81	1,50	
Lahden seutulippu	Hartola	105,00	79	2482	8295,00	7812,31	48,50	98,89	3,15	
Lahden seutulippu	Heinola	85,00	2483	90376	211055,00	217188,62	50,72	87,47	2,40	
Lahden seutulippu	Hollola	74,00	4064	182067	300736,00	221753,15	42,44	54,57	1,22	
Lahden seutulippu	Hämeenkoski	74,00	170	5146	12580,00	8692,66	40,86	51,13	1,69	
Lahden seutulippu	Iitti	75,00	36	1063	2700,00	3197,66	54,22	88,82	3,01	
Lahden seutulippu	Joutsa	125,00	0	0	0,00	0,00				ei myyntiä/matkustusta
Lahden seutulippu	Kärkölä	74,00	104	3888	7696,00	5759,62	42,80	55,38	1,48	
Lahden seutulippu	Lahti	85,50	4956	251664	411348,00	398830,59	49,23	80,47	1,58	
Lahden seutulippu	Myrskylä	75,00	32	1411	2400,00	3228,29	57,36	100,88	2,29	
Lahden seutulippu	Mäntsälä	84,00	20	640	1680,00	2499,02	59,80	124,95	3,90	
Lahden seutulippu	Nastola	76,00	3120	133590	237120,00	220531,95	48,19	70,68	1,65	
Lahden seutulippu	Orimattila	76,00	1913	67449	145388,00	94812,35	39,47	49,56	1,41	
Lahden seutulippu	Padasjoki	93,00	348	12144	32364,00	40693,72	55,70	116,94	3,35	
Lahden seutulippu	Pukkila	75,00	170	5310	12750,00	9641,28	43,06	56,71	1,82	
Lahden seutulippu	Sysmä	85,00	185	5905	15725,00	20574,66	56,68	111,21	3,48	
Mäntsälä-Helsinki-työmatkalippu 44 mtk/60 pv	HSL	km-taksa 50 %	6	279	743,11	743,11	50,00	123,85	2,66	subventio 50 %
Mäntsälä-Helsinki-työmatkalippu 44 mtk/60 pv	Mäntsälä	km-taksa 50 %	785	32697	132159,56	132159,56	50,00	168,36	4,04	subventio 50 %
Mäntsälän liityntälippu 44 mtk/60 pv	Mäntsälä		67	2087	2010,00	2660,04	56,96	39,70	1,27	
Riihimäen seutulippu	Hausjärvi	63,00	170	5373	10710,00	4502,42	29,60	26,48	0,84	
Riihimäen seutulippu	Hyvinkää	63,00	39	1504	2457,00	1998,59	44,86	51,25	1,33	
Riihimäen seutulippu	Janakkala	70,00	90	2726	6120,00	5090,57	45,41	56,56	1,87	
Riihimäen seutulippu	Loppi	67,00	308	8862	20636,00	12172,35	37,10	39,52	1,37	
Riihimäen seutulippu	Mäntsälä	68,00	27	881	1836,00	3468,09	65,39	128,45	3,94	
Riihimäen seutulippu	Riihimäki	65,00	156	4824	10140,00	6775,92	40,06	43,44	1,40	
Tuusulalippu 1. vyö. Tuusulan sisäinen	HSL	35,00	248	5691	8432,00	7217,00	46,12	29,10	1,27	
Tuusulalippu 1. vyö. Tuusulan sisäinen	Tuusula	35,00	2642	67527	89828,00	95843,00	51,62	36,28	1,42	
Tuusulalippu 2. vyö. Etelä-Tuusula-Vantaa	HSL	84,00	142	5087	11786,00	8910,00	43,05	62,75	1,75	
Tuusulalippu 2. vyö. Etelä-Tuusula-Vantaa	Tuusula	84,00	355	10888	29465,00	12831,00	30,34	36,14	1,18	
Tuusulalippu 3. vyö. Etelä-Tuusula-Helsinki	HSL	110,00	417	14628	45036,00	16072,00	26,30	38,54	1,10	
Tuusulalippu 3. vyö. Etelä-Tuusula-Helsinki	Tuusula	110,00	6237	212819	673596,00	216343,00	24,31	34,69	1,02	
Tuusulalippu 4. vyö. Pohjois-Tuusula-Vantaa/Helsinki	HSL	110,00	60	2274	6480,00	4953,00	43,32	82,55	2,18	
Tuusulalippu 4. vyö. Pohjois-Tuusula-Vantaa/Helsinki	Tuusula	110,00	216	7037	23328,00	17003,00	42,16	78,72	2,42	

Lippujen asiakashintoja voidaan muuttaa Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksellä, joka annetaan tiedoksi liikenteenharjoittajalle viimeistään 1 kk ennen muutosajankohtaa.

HSL:n (Helsingin Seudun Liikenne) alueella liikenteenharjoittaja on velvollinen hyväksymään HSL:n lipputuotteet mahdollisen erillisen, liikenteenharjoittajan ja HSL:n välisen lipunmyyntisopimuksen mukaisesti.

Lisäksi käyttöoikeussopimuksen mukaisessa liikenteessä hyväksytään Oy Matkahuolto Ab:lta saatavilla olevan ohjeistuksen mukaan sen seuraavat omat lipputuotteet:

- 44 matkan vuosilippu, aikuinen/lapsi
- 44 matkan Kelan opiskelijavuosilippu
- Kelan opiskelijaseutulippu
- peruskoululaisen kausilippu, alle 12 v/12 v täyttäneet
- alueellinen peruskoululaisen kausilippu, alle 12 v/12 v täyttäneet
- 22 matkan vuosilippu, aikuinen/lapsi
- arvokortti (käytetään tässä liitteessä kuvattua kertalipputaksaa)
- liikematkakortti
- varusmiehen matkakortti/litterat
- Bussipassi 7 pv/14 pv

Lipputulokorvaus liikenteenharjoittajalle

Kuukausimaksuna suoritetaan korvaus, jonka perustana on liikenne- ja viestintäministeriön 1.7.2008–2.12.2009 voimassa ollut taksa (korvaus = liikenne- ja viestintäministeriön taksan alentamaton perushinta – 25 %). Liikenne- ja viestintäministeriön taksan alentamaton perushinta sidotaan Tilastokeskuksen tuottamaan linja-autoliikenteen kustannusindeksin kokonaisindeksiin. Perusindeksinä käytetään huhtikuun 2008 kokonaisindeksiä (pisteluku 116,2), joka on ollut liikenne- ja viestintäministeriön viimeisimmän taksan vahvistuksen pohjana. Korvausta tarkistetaan vuosittain helmikuussa linja-autoliikenteen edellisen vuoden joulukuun indeksin mukaiseksi. Korvauksen määrittelyssä huomioidaan tapahtuneet arvonlisäverokannan muutokset.

Indeksillä korjattu perushinta, jossa on huomioitu alv-kantojen muutokset, on:

$per.hin. * (ind./116,2) * (1,09/1,08) * (1,10/1,09)$

per.hin. = Liikenne- ja viestintäministeriön 2.12.2009 voimassa ollut taulukon mukainen kilometriporrasteinen alentamaton perushinta

ind. = edellisen vuoden joulukuun kokonaisindeksin pisteluku

Jos kustannusindeksi muuttuu olennaisesti ennen seuraavaa tarkistusajankohtaa, voidaan sopia ennakkomaksun tarkistamisesta aiemmin.

Kunnat maksavat tilaajan ja kunnan välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti liikenteenharjoittajan valtuutamalle selvittäjälle kuukausittain liikenteenharjoittajalle kuuluvan korvauksen seutu-, kaupunki- ja työmat-

kalippujen osalta, kustakin erillisen laskituksen mukaisesti. Korvaus on edellä esitetyn mukaisesti yhteenlaskettujen ao. kunnan asukkaiden lipulla tekemien (toteutuneiden) matkojen korvausten summa (alentamattomat perushinnat – 25 %) ja vastaavaan aikaan myytyjen lippujen asiakastulojen välinen erotus. Korvaus katsotaan osaksi käyttöoikeuskorvausta.

Muut lipputuotteet

Sopimusaikana voidaan muuttaa tai lakkauttaa voimassaolevia lipputuotteita. Muutoksista tiedotetaan etukäteen kaikkia liikenteenharjoittajia, joiden käyttöoikeussopimusliikennettä muutos koskee.

Lippujen selvitys

Lipputuotetta subventoiva kunta on tehnyt lipputuotteesta selvityssopimuksen valitseman selvittäjän kanssa. Lipputulotilitys tapahtuu tämän selvittäjän toimesta. Tilitys edellyttää pääsääntöisesti sopimusta selvittäjän ja liikenteenharjoittajan välillä. Selvittäjän perimä selvitys- eli clearing-palkkio jää liikenteenharjoittajan maksettavaksi.

Liite 5.2. Rahastuslaitteevaatimukset liikenteenharjoittajan toteuttamassa lippu- ja maksujärjestelmässä

Kortit ja turvaratkaisu

Korttien tulee olla elektronisia älykortteja ja niiden tulee soveltua sopimuksen piirissä olevan liikenteen liikennöintiin. Korttien luku- ja kirjoitusmenetelmän tulee olla riittävän suojattu väärinkäytöksiltä joukkoliikenteen tarpeisiin.

Tariffijärjestelmä

Rahastuslaitteella tulee voida olla usean eri viranomaisen lippujärjestelmä (vyöhykkeet tai kilometritaksaan perustuvat maksuportaat, lipputuotteet, hinnat).

Reitti- ja aikataulutiedot

Rahastuslaitteen tapahtumien on rekisteröidyttävä oikealle lähdölle.

Kertalippujen myynti

Kertalippuun tulee tulostaa lipun myyjätiedot (liikennöitsijä), linja tai kuljettava matka tai matkan kilometritiedot, lipun myyntiaika, hinta ja arvonlisäveron osuus hinnasta.

Myynti matkakortille

Rahastuslaitteella on oltava mahdollista tehdä lisämyyntejä asiakkaan matkakortille. Lisämyynnistä on annettava matkustajalle aina kuitti. Tilaaja vahvistaa ne lipputuotteet, joiden lisämyyntejä tehdään ajoneuvossa.

Rahastuslaitteen käyttöliittymä kuljettajalle

Rahastuslaitteen käyttöliittymässä tulee olla toiminto, jolla kuljettaja rekisteröityy oikealle lähdölle.

Kuljettajalla tulee olla erillinen kuljettajakortti, jolla tämä rekisteröityy ajoneuvolaitteelle alkaessaan ajaa käyttöoikeussopimuksen mukaista liikennettä. Liikenteenharjoittaja vastaa siitä, että kuljettajat rekisteröityvät vuorolle oikealla kuljettajakortilla. Erillisen kuljettajakortin avulla varmistetaan käyttöoikeussopimuksen mukaisen liikenteen erottelu muusta liikenteestä, jossa matkakortti kelpaa ja korvausten kohdentuminen sopimusten mukaisesti. Tilaajan tulee pystyä todentamaan oikean kuljettajakortin käyttö käyttöoikeussopimuksen mukaisessa liikenteessä jälkikäteen lippu- ja maksujärjestelmän tuottamien raporttien perusteella. Käyttöoikeussopimuksen mukaisen liikenteen erottelu muusta liikenteestä voidaan toteuttaa myös jollakin muulla järjestelmällä kuin erillisiä kuljettajakortteja käyttäen.

Käyttöliittymältä vaadittavat muut toiminnot:

- toiminto, jolla voi myydä kertalippuja ja valita myytävien vyöhykkeiden tai maksuportaiden määrän
- rekisteröintitoiminto, jolla voi rekisteröidä veloitusettomat nousut (esim. kertalipulla tehdyt vaihdot, lastenvaunut, ryhmälipulla tehtävät vaihdot, jne.)

Rahastuslaitteen tietojen purku taustajärjestelmään

Rahastuslaitteen tapahtumatiedot tulee siirtää vähintään kerran vuorokaudessa varikkojärjestelmään.